

## MEDENİ HUKUK II

Aile hukuku, medeni hukukun kişilerin aile çevresindeki ilişkilerini düzenleyen kısmıdır.

**Aile Kavramı:** Aile, kapsamı itibarıyla dar, geniş ve en geniş olmak üzere üç farklı anlamda ele alınmıştır. • Yalnızca eşlerden oluşan evlilik birliği *dar anlamda aileyi*, • Eşler ve çocuklardan oluşan aile *geniş anlamda aileyi*, • Eşler ve çocuklarla birlikte yaşayan hısımlar ve hizmetliler ise *en geniş anlamda aileyi* ifade eder.

**Aile Hukukuna Hâkim Olan İlkeler:** Birlik ilkesi, Süreklilik ilkesi, Zayıfların korunması ilkesi, Düzenleme Serbestisinin Bulunmaması İlkesi, Devletin müdahalesi ilkesi, Eşitlik ilkesi

**Nişanlanma:** Nişanlanma, bir kadın ve bir erkeğin karşılıklı olarak birbirlerine evlenmeyi vaat etmeleridir.

**Nişanlanmanın kurucu unsurları:** Nişanlanmanın iki kurucu unsuru vardır. • Karşılıklı evlenme vaadi • Evlenme vaadinde bulunanların farklı cinsiyetten olması

**Nişanlanmanın geçerlilik koşulları:** Nişanlanma ehliyetinin olması, Nişanlanmanın emredici hukuk kurallarına, ahlaka aykırı olmaması ve evlenmenin imkânsız olmaması, Nişanlanmanın muvazaalı olmaması, Nişanlanmaya yönelik irade beyanının sağlıklı olması

**Nişanlılığı sona erdiren sebepler:** • Evlenme • Bozucu koşulun gerçekleşmesi • Tarafların anlaşması • Bir tarafın nişanı bozması • Evlenmenin imkânsız hale gelmesi

**Nişanlılığın sona ermesinin sonuçları:**

**Hediyelerin iadesi:** • Nişanlılık, nişanlıların birbirleriyle evlenmeleri dışında bir sebeple sona ermiş olmalıdır. • Hediye, nişanlılık dolayısıyla verilmiş olmalıdır. • Hediye, alışılmışın dışında bir hediye olmalıdır. Yapılan değerlendirmede maddi değerinin yüksek olduğu sonucuna varılırsa hediye alışımlı dışında olduğu kabul edilmelidir. • İade; nişanlı, ana babası veya ana babası gibi hareket eden kişiler tarafından istenebilir. Ana baba gibi hareket eden kimselerden anlaşılması gereken evlenmenin yapılacağı kanaatiyle nişanlılara hediye veren kimselerdir. Bu kimse, nişanlıların herhangi bir hısımlı (amca, kuzen) veya yakını (patron, komşu) olabilir. • Hediye, aynen duruyorsa olduğu gibi iade edilir. Aynen mevcut değilse misliyle iade edilir. Bu da mümkün değilse hediye değeri sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre para olarak ödenir. Hediye için dava açma hakkı nişanlılığın sona ermesinin üzerinden **bir yıl** geçmekle zaman aşımına uğrar.

**Evlenme engellerinin bulunmaması:** Evlenme engelleri, kesin ve kesin olmayan evlenme engelleri olmak üzere ikiye ayrılır. **Kesin evlenme engelleri**

• **Hısımlık:** Üst soy ile alt soy kan hısımları arasında evlenmek yasaktır. Yine kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında evlenmek de yasaktır. Yani üçüncü dereceye kadar olan yan soy kan hısımları arasında evlenme yasaktır. Yan soy kan hısımlığının tam kan veya yarım kan olması da önemli değildir. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üst soyu veya alt soyu arasında evlenmek yasaktır. Ancak yan soy kayın hısımları arasında evlenmek yasak değildir. Evlilik son bulduktan sonra da yeni bir kayın hısımlığı meydana gelemez. Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin alt soyu ve eşi arasında evlenmek yasaktır.

• **Mevcut Evlilik:** Evli bir kişinin başka bir kişiyle de evlenmesi mümkün değildir. Evli bir kişinin gaipliğine karar verilmiş olsa dahi, evliliği kendiliğinden sona ermez. Gaibin eşi, yeniden evlenmek istiyorsa mahkemeden evliliğin feshine karar verilmesini talep etmelidir. Bu talep, gaiplik başvurusuyla birlikte veya ayrıca açılacak bir dava ile yapılabilir. Şayet ayrı bir dava ile evliliğin feshine hükmedilmesi talep ediliyorsa dava davacının yerleşim yeri aile mahkemesinde açılmalıdır

• **Akıl Hastalığı:** Akıl hastalığı, ayırt etme gücünü ortadan kaldırmasa dahi, akıl hastaları, evlenmelerinde tıbbi sakınca bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla anlaşılmadıkça evlenemezler

**Eşlerin Hukuki İşlemleri:** Türk Borçlar Kanunu alacaklı eşin mağduriyetini gidermek adına, evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için zaman aşımının işlemeyeceğini, işlemeye başlamışsa da duracağını açıkça bildirmiştir. Kural olarak eşler, üçüncü kişilerle de her türlü hukuki işlemi yapabilirler ve bunun için birbirlerinden izin alma zorunlulukları da yoktur. Ancak bazı hâllerde bir eşin üçüncü bir kişiyle yaptığı

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

[www.akademiaof.com](http://www.akademiaof.com)

hukuki işlemin geçerliliği diğer eşin rızasına bağlıdır:

- **Aile konutu ile ilgili işlemler:** Eşlerin evlilik birliğinin devamı süresince beraber yaşadıkları konuta **aile konutu** denir. Türk Medeni Kanunu'na göre eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlandıramaz.
  - **Kefil olmak:** Türk Borçlar Kanunu'na göre, eşlerden biri mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir. Bu rızanın kefalet sözleşmesinin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır.
  - **Edinilmiş mallara katılma rejiminde paylı mülkiyet payının devri:** Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz.
  - **Mal ortaklığı rejiminde olağanüstü yönetim işlerini yapma:** Olağan yönetim dışında kalan konularda eşler, ancak birlikte veya biri diğerinin rızasını almak suretiyle ortaklığı yükümlülük altına sokabilir
- Mal ortaklığı rejiminde mirasın kabulü veya reddi:** Eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıkta mirası kabul de edemez.

**Kişisel mallar** ise ya kanun gereği bu niteliği taşırlar ya da bir mal taraflarca kararlaştırılmış olduğu için kişisel mal olarak kabul edilir. Türk Medeni Kanunu'na göre kanun gereği kişisel mal sayılan mallar ise şunlardır:

- Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya, • Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği mal varlığı değerleri, • Kişisel malların yerine geçen değerler • Manevi tazminat alacakları.

Bir eşin tüm malları, aksi ispat edilene kadar edinilmiş mal olarak kabul edilir. Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar ise onların paylı mülkiyetinde sayılır

**Mutlak butlan:** Sınırlı sayıdaki mutlak butlan sebepleri şunlardır: Mevcut evlilik , Ayırt etme gücünden sürekli yoksunluk, Akıl hastalığı, Yasak derecede hısımlık

**Genel olarak:** Mevcut bir evliliğin Türk Medeni Kanunu'nda sınırlı sayıda belirtilen sebeplere dayanarak eşlerden birinin veya her ikisinin açtığı dava sonucunda hâkim kararıyla sona erdirilmesine **boşanma** adı verilir.

**Boşanma sebepleri:** Boşanma sebepleri, *özel ve genel sebepler* olmak üzere ikiye ayrılır.

**Özel boşanma sebepleri:** **Zina:** Zina, mutlak bir boşanma sebebidir. Yani söz konusu fiilin evlilik birliğini diğer eş için çekilmez hâle getirmiş olması da gerekmez. Eşlerden biri zina ederse diğer eş boşanma davası açabilir. Davaya hakkı olan eşin zinayı öğrenmesinden başlayarak **altı ay** ve her hâlde zina eyleminin üzerinden **beş yıl** geçmekle dava hakkı düşer.

**Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış:** Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış mutlak boşanma sebepleridir. Davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak **altı ay** ve her hâlde bu sebebin doğumunun üzerinden **beş yıl** geçmekle dava hakkı düşer. Ayrıca affeden tarafın dava hakkı yoktur

**Nafaka Yükümlülüğü:** Türk Medeni Kanunu'na göre herkes, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan alt soyu (çocuğu, evlatlığı, torunları vb.) ve üst soyu (ana, babası, ninesi vb.) ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür Bu nafaka, **yardım nafakası** olarak da adlandırılmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'na göre **yardım nafakası**, mirasçılıktaki sıra göz önünde tutularak açılır. Buna göre kişi, önce alt soyundan (çocuk veya evlatlık, torun, torun çocuğu vb.), sonra ana babasından, sonra kardeşlerinden ve ondan sonra büyükanne ve büyükbabalarından nafaka isteyebilir

**Vasi:** Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.

**Vasinin atanması:** Vasi, vesayet makamı tarafından atanır. Kural olarak tek bir kişi, vasi olarak atanır Vasi olarak atabilmek için şu koşullara sahip olmak gerekir • *Bu görevi yapabilecek yetenekte olmak*, • *Ergin olmak*.

Yine haklı sebepler engel olmadıkça, vasilîğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimse atanır. *Şu kişiler ise vasi olamazlar:* • Kısıtlılar, • Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, • Menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar, • İlgili vesayet daireleri hâkimleri

Vesayet altına alınan kimsenin yerleşim yerinde oturanlardan vasilîğe atananlar, kural olarak, bu görevi kabul etmekle yükümlüdürler. *Ancak şu kişiler vasilîği kabul etmeyebilirler* • Altmış yaşını doldurmuş olanlar, • Bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle bu görevi güçlükle yapabilecek olanlar, • Dörtten çok çocuğun velisi olanlar, • Üzerinde vasilik görevi olanlar, • Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri, hâkimlik ve savcılık mesleği mensupları. • Aile meclisi tarafından atanma hâlinde de vasilîği kabul yükümlülüğü yoktur.

**Atama kararı,** vasiye hemen tebliğ olunur. Vasilîğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak **on gün** içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir.

**Şu hallerde Vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da izni gerekir:** • Vesayet altındaki kişinin evlat edinmesi veya evlat edinilmesi, • Vesayet altındaki kişinin vatandaşlığa girmesi veya çıkması, Bir işletmenin devralınması veya tasfiyesi, kişisel sorumluluğu gerektiren bir ortaklığa girilmesi veya önemli bir sermaye ile bir şirkete ortak olunması, • Ömür boyu aylık veya gelir bağlama veya ölünceye kadar bakma sözleşmeleri yapılması, • Mirasın kabulü, reddi veya miras sözleşmesi yapılması, • Küçüğün ergin kılınması, • Vesayet altındaki kişi ile vasi arasında sözleşme yapılması. Rapor ve hesapları incelemek

**Mirastan yoksun olmamak:** *Mirastan yoksunluk sebepleri şunlardır* • Miras bırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmek, • Miras bırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirmek, • Miras bırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmelerini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlamak ve engellemek, • Miras bırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldırmak veya bozmak. Bu sebeplerden herhangi birini gerçekleştiren kişi kendiliğinden mirastan yoksun olur. Mirastan yoksunluk, yalnız yoksun olanı etkiler, altsoyunu etkilemez. Mirastan yoksun olanın altsoyu, miras bırakandan önce ölen kimsenin altsoyu gibi mirasçı olur.

**Zümre Sistemi (Parantel Sistem): Zümre sistemi,** nesillerin birbirini izlemesinden kaynaklanan doğal ilişkiye dayanır. **Zümre,** bir kişiden üreyenlerin (zümre başı) o kişiyle birlikte meydana getirdiği topluluktur. Yani zümre ortak asıl ve ondan gelen altsoydan oluşur. Miras hukukunun hareket noktası, miras bırakan olduğu için zümreler miras bırakandan başlayarak saptanırlar. Yani birinci zümrenin zümre başı, bizzat miras bırakanıdır. Bu hâlde miras bırakanın ana-babası ve onların altsoyu ikinci zümreyi oluştururlar. Miras bırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların altsoyları da üçüncü zümreyi oluştururlar. Kanun koyucu, mirasçı olabilecek zümre sayısını *üç ile sınırlamıştır.* Sadece ilk üç zümreye dâhil olan kişiler yasal mirasçı olabilirler.

**Birinci zümre:** Bu zümrenin başı bizzat miras bırakanıdır. Ancak bir kişinin kendisine mirasçı olması mümkün değildir. Bu nedenle birinci zümreyi miras bırakanın altsoyu oluşturur.

**İkinci zümre:** Miras bırakanın anası ve babası ile onların altsoyu, yani miras bırakanın kardeşleri, yeğenleri, yeğenlerinin çocukları vs. aşağıya doğru sınırsız olacak şekilde ikinci zümreyi oluştururlar.

**Üçüncü zümre:** Miras bırakanın büyük ana ve büyük babaları ile onların altsoyu, yani miras bırakanın amca, hala, dayı ve teyzeleri, kuzenleri, kuzen çocukları vs. aşağıya doğru sınırsız olacak şekilde üçüncü zümreyi oluştururlar.

Sağ kalan eş, hiçbir zümreye dâhil değildir. Ancak her zümreyle birlikte yasal mirasçı olur.

- Sağ kalan eş, birinci zümre ile birlikte mirasçı oluyorsa miras payı terekenin dörtte biridir.
- Sağ kalan eş, ikinci zümre ile birlikte mirasçı olursa yasal miras payı terekenin yarısıdır.
- Sağ kalan eş, üçüncü zümrede zümre başları ve onların çocuklarıyla birlikte mirasçı oluyorsa yasal miras payı terekenin dörtte üçüdür
- İlk iki zümrede hiçbir mirasçı yoksa üçüncü zümrede de zümre başları ve onların çocukları mirasçı değillerse sağ kalan eş tek başına mirasçı olur

**Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;**

**Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.**

[www.akademiaof.com](http://www.akademiaof.com)